

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1880, kl. 12 midd.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, i anledning af Herr F. W. Dahls motion, N:o 111, angående åtgärder för utredning af näringarnes ställning.

Uti sin i Riksdagens Andra Kammare väckta motion, N:o 111, hvilken till Utskottets behandling hänvisats, har motionären föreslagit, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, «*såväl* det Kongl. Maj:t täcktes åt de för sådant ändamål lämpligaste personer uppdraga att snarast möjligt verkställa en omfattande och sorgfällig undersökning af våra hufvudsakliga näringars och industrigrenars nuvarande ställning och i sammanhang härmed afgifva yttrande, att för Riksdagen framläggas, i hvad mån en förändring i nu gällande tullsatser kan befinnas påkallad, för att genom väl afvägda införseltullar å ena sidan icke åt inhemska tillverkare bereda obehöriga fördelar på andra medborgares bekostnad, men dock å andra sidan betrygga åt producenter i vårt eget land möjligheten att genom arbetsskicklighet, flit och sparsamhet kunna framgångsrikt täfla med främmande länders tillverkare, *som ock* att, för så vidt afslutande af någon ny handelstraktat med främmande makt skulle ifrågakomma, innan sådant yttrande hunnit afgifvas, att utlåtande häröfver af ofvan ifrågasatta komiterade måtte varda infordradt och till Riksdagens pröfning hänskjutet, förrän nådig proposition angående godkännande af den tillämnade traktatens bestämmelser varder Riksdagen förelagd.»

Uti motiveringen för detta sitt förslag har motionären velat i minnet återföra hvad såväl redan i Rikets Ständers skrifvelse den 4 November 1863 uttalats, som ock hvad ur ordalagen i ett Andra Kammarens beslut den 2 April sistlidna år oförtydbart framgår, betonande derjemte, huruledes det torde vara stäldt utom allt tvifvel, det en sådan åtgärd, som af Andra Kammaren sistlidna år påyrkades, måste fortfarande betraktas såsom af omständigheterna högligen påkallad, i det en klok omsorg för betryggande af landets framtida väl kräver med oafvislig nödvändighet en föregående sorgfällig, omfattande och oveldig pröfning af vårt lands näringslifs verkliga tillstånd för närvarande, om vi vilja vara behörigen beredda att möta de nya förhållanden, som, efter senast inträdda förändringar i de flesta främmande länders handelspolitik, komma att för vårt varubyte med utlandet göra sig gällande.

Motionären har vidare framhållit, att den förstärkning af redan befintliga tullkomitén med 6 nya ledamöter, som under senare delen af förflutna året egde rum, så mycket mindre kan få anses såsom någon af Regeringen vidtagen åtgärd för tillmötesgående af Andra Kammarens under förra riksdagen uttalade önskningsmål, som den sålunda förstärkta komitén fick sig på samma gång förelagda tvenne särskilda, tydligt bestämda och begränsade uppgifter.

Utskottet tillåter sig först och främst, med afseende på hvad af motionären åberopats såsom dels från representationens, dels från regeringens sida i denna fråga åtgjordt, något utförligare därför ingå i redogörelse.

Efter det att redan den 21 November 1862 Kongl. Maj:t delgifvit Rikets då församlade Ständer, att förberedande åtgärder vidtagits för öppnande af underhandlingar med Frankrike angående åvägabringande af en handels- och sjöfartstraktat, öfverlemnade Ständerna, med anledning häraf, förslag till tulltaxa och anhöllo dervid tillika, på uppgifna skäl, uti här ofvan citerade skrifvelse den 4 November 1863, det behagade Kongl. Maj:t, efter förutgången utredning af sakkunnige män, till Rikets näst sammanträdande Ständer i nåder afgifva förslag till ny tulltaxa, deruti »med iakttagande af erforderlig enkelhet och konsekvens i afseende på uppställningen, införseltullarne för de fabrikater, som utgöra föremål för inhemsk industri, må föreslås till sådana belopp, att de å ena sidan icke kunna lemna den svenske producenten tillfälle att skörda otillbörlig vinst på öfrige medborgares bekostnad, men å den andra göra det för honom möjligt att, med användande af omtanke och flit, fördelaktigt bestå i kon-

kurrensen med främmande, i afseende på klimat, läge och kapitaltillgång mera lyckligt lottade länders industriidkare».

Med anledning häraf aflät Kongl. Maj:t den 6 November 1863 nådigt bref af det innehåll, att Kongl. Maj:t väl ansett det vara af behovet påkalladt, att en komité af sakkunnige personer varder tillsatt för uppgörande af förslag till ny tulltaxa, men dock icke funnit skäl att godkänna de grundsatser, som, enligt Rikets Ständers mening, borde i sådant afseende af komitén tillämpas, utan »behagat i nåder anbefalla komiterade att, vid fullgörande af deras uppdrag, under fortsatt tillämpning af handelsfrihetens grundsatser, iakttaga, icke blott att den blifvande författningen må vinna erforderlig formel enkelhet och tydlighet, till lättnad och säkerhet vid tillämpningen, utan jemväl att införseltullarne för de fabriks- och handtverksvaror, hvilka utgöra föremål för tillverkning inom landet, må i de fall, der det finnes erforderligt, med aktgifvande på hithörande förhållanden, så jemkas, att dessa förbrukningsartiklar icke varda öfver höfvan fördyrade».

Såsom af »Riksdagens protokoll vid lagtima riksmötet år 1879» inhemtas, blef, efter lång öfverläggning, inom Andra Kammaren med stor majoritet det beslut fattadt, »att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, det Kongl. Maj:t måtte uppdraga åt en komité af sakkunnige män att dels anställa en omfattande och på undersökning af de särskilda förhållandena, med afseende å hvar och en af våra hufvudsakliga näringar och industrigrenar, stödd utredning rörande verkningarne af den under senare tider gällande tull-lagstifningen, och dels med ledning af de genom denna utredning ådagalagda förhållanden afgifva yttrande om och i hvad mån en förändring i nu gällande tullsatser påkallas; hvarefter komiténs betänkande och förslag torde till Riksdagen öfverlemnas, dock att, i händelse före afslutandet af komiténs arbeten fråga skulle uppstå om afslutande af ny handelstraktat med främmande makt, komiténs utlåtande deröfver må särskildt komma Riksdagen tillhanda, innan Kongl. Maj:t proposition om godkännande af grunderna för den tillämnade traktaten behöfver till pröfning hos Riksdagen förekomma».

Utskottet har jemväl låtit sig angeläget vara att förskaffa sig tillförlitlig kännedom om de instruktioner, som utfärdats för den år 1876 tillsatta tullkomité, och för sådant ändamål i vederbörlig ordning begärt och erhållit bestyrkta afskrifter af Kongl. Maj:ts till ordföranden i bemälda komité den 29 September 1876 och den 26 September 1879 aflåtna skrivelser. För att icke nu behöfva med fullständig utförlighet här intaga

dessa senare, torde Utskottet få inskränka sig till att anföra hvad i hufvudsak finnes ur dem återgifvet i den »Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdagens sammanträde sig tilldragit», hvilken är daterad den 17 Januari detta år, deri om tullkomitén meddelas: »Sedan Kongl. Maj:t med anledning deraf att den med Frankrike den 18 Februari 1865 afslutade handelstraktat blifvit å nämnda lands sida uppsagd den 29 September 1876 nedsatt en komité med åliggande att uppgöra förslag till de förändringar i nuvarande tullsatser, som af förhållandena kunde anses påkallade och, under det genom förlängning för mindre tidsperioder traktatsbestämmelserna fortfarande hållits vid kraft, nämnda komité hittills, med antagande att förhandlingarne med franska regeringen kunde leda till traktatens definitiva förnyande, förehaft till pröfning de förändringar i tullsatserna, som det kunde ifrågakomma att dervid föreslå eller medgifva, har Kongl. Maj:t, sedan det visat sig, att från franska regeringens sida ännu icke kunnat beredas någon säker utsigt för öppnande af sådana underhandlingar, förstänligt komitén att särskildt taga under öfvervägande huruvida, under förutsättning att nämnda traktat skulle upphöra att gälla, någon förändring af nu gällande tullsatser kan vara påkallad med hänsyn till den billiga fördelningen af de skattebidrag, som uti tullavgifter uttagas. Derjemte, och då, enligt gällande författning, det metriska systemet för mått och vikt skall senast från och med år 1881 inom tullförvaltningen tillämpas, har Kongl. Maj:t, med öfverlemnande till komitén af en inom Generaltullstyrelsen uppgjord beräkning af tullsatsernas belopp efter metriska mått- och vigtsatser, från komitén infortrat förslag till sådan uti ifrågavarande hänseende erforderlig jemkning af nuvarande tullsatser, som må anses med bestämmelserna i den med Frankrike ännu gällande traktaten förenlig; och har Kongl. Maj:t, i sammanhang med meddelandet af dessa uppdrag, förordnat ytterligare sex ledamöter i komitén».

Då nu Utskottet skolat taga under ompröfning, om och i hvad mån motionärens förslag må kunna anses förtjena påaktande från representationens sida, hafva många och viktiga skäl befunnits tala för vidtagande af en sådan omfattande och sorgfällig undersökning af våra näringars nuvarande ställning, som af motionären åsyftas.

Lika eniga alla nemligen måste vara i erkännandet och beklagandet af den tryckta ställning, hvori vårt lands näringslif under senare åren alltmera blifvit försatt, lika skiljaktiga äro de meningar, som uttalas såväl om anledningarne härtill som om lämpligaste medlen för åvägabringande af ett bättre sakernas tillstånd. Då talrika och ihärdiga förfaktare fram-

stått för den åsigten, att landet i alla riktningar vunnit ökadt välstånd under inflytande af den friare handelslagstiftning, som under ett par decennier nu senast hos oss tillämpats, så har deremot af många andra insigtsfulle och med landets näringsförhållanden väl förtrogne män sådant bestämdt förnekats. Under det att somliga med största möjliga lugn anse en alltmera ökad införsel af utlandets arbetsalster vara glädjande bevis på vårt folks stegrade *konsumtionskraft*, söka andra statistiskt ådagalägga, att landets egen *alstringskraft* dock på samma gång gradvis förlamats, att betänkliga finansiella svårigheter genom ökad skuldsättning till utlandet framkallats, och att ett aftyningsstillstånd sålunda inträdt, hvilket alldeles icke låter sig af tillfälliga anledningar förklaras. Emot deras mening, hvilka vilja hafva det mellanfolkliga varubyttet i möjligaste måtto fritt och förmena, att vårt lands framtida väl sammanhänger med en fortgående och konsekvent tillämpning af sådan grundsats, ställer sig andras, hvilka med främmande länders föredömen påvisa ohållbarheten af ett sådant betraktelsesätt och nödvändigheten af en efter landets *egna* behof och förhållanden lämpad handelspolitik. Allt starkare hafva dessa meningsbrytningar just på sista tiden framträdt, och det kan väl svårligen förnekas, det landet har rätt att från statsmakternas sida förvänta någon åtgärd, egnad att opartiskt pröfva giltigheten af den högljudda klagan från näringsidkarnes sida, såmedelst stilla den tilltagande oron och förebygga en sinnenas upphetsning, hvars utsträckning och verkningar ej så lätt låta sig beräknas. Enda lämpliga tillvägagåendet härvid vore väl att, såsom motionären föreslagit, åt de för sådant ändamål lämpligaste personer meddela uppdrag att snarast möjligt verkställa en på faktiska undersökningar stödd utredning af ställningens verkliga beskaffenhet. Sådan åtgärd bör vid nu inträdde förhållanden vara så mycket angelägnare, som vi i saknad af en grundlig, omfattande och fördomsfri utredning af vår ställning, sådan denna *verkligen* gestaltat sig under senaste decennier, måste erkänna oss vara utan *säker* ledning vid bestämmande af den väg vår handelspolitik har att för framtiden följa.

Nu torde tilläfvventyrs invändas, att det genom här föreliggande förslag åsyftade ändamål redan är på god väg att vinnas genom den af Kongl. Maj:t för flere år sedan tillsatta och sistlidna år ytterligare förstärkta tullkomitén. Att så icke är fallet, framgår dock alldeles tydligt af de för sagda komité utfärdade instruktioner, hvilka Utskottet i vederbörlig ordning begärt utbekomma, just med anledning af inom Utskottet uttalad förmodan, sådan som nyss ofvan antyddes. Vid närmare öfvervägande af

dessa instruktioners innehåll finner man, att komitén arbetat allt ifrån början under annan gifven förutsättning och med helt annat för sig uppställt syfte, än som nu af motionären satts i fråga. Med afseende på den 1876 förordnade komiténs verksamhet erfar man ur ofvan citerade »Berättelse», att komitén, *med antagande att förhandlingarne med franska regeringen kunde leda till traktatens förnyande*, förehaft till pröfning den förändring i tullsattserna, som det kunde ifrågakomma att *dervid* föreslå eller medgifva, och af Chefen för Finansdepartementet meddelades vid ett tillfälle under förra riksdagen, att komitén redan afslutat sitt största och viktigaste arbete. Hvad åter angår de tvenne nya uppgifter, som förelades komitén samtidigt med dess förstärkande sistlidna år, så är den ena begränsad dertill, att komitén, *under förutsättning att nämnde traktat skulle upphöra att gälla*, skall taga under öfvervägande, huruvida någon förändring af nu gällande tullsattser kan anses påkallad *med hänsyn till den billiga fördelningen af de skattebidrag, som i tullavgifter uttagas*. Allmännaste uppfattningen af detta uppdrags betydelse måste ju — synnerligast vid erinringen derom, att komitén redan afslutat sitt största och viktigaste arbete — nödvändigt blifva den, att genom komitén skall utföras ett sidoordnad arbete till det, som i öfrigt är förelagdt den samtidigt arbetande skatteregleringskomitén, helst som det väl icke lär kunna förnekas, att »hänsyn till den billiga fördelningen af de skattebidrag, som i tullavgifter uttagas», icke bör lemnas ur räkningen, när det gäller att afgöra, i hvad mån den ena eller andra näringsgrenen skall betraktas såsom gynnad eller tillbakasatt genom nu gällande beskattningslagar. Den andra uppgiften för den förstärkta tullkomitén är tydligen af mera formel art och kan följaktligen, ur nu föreliggande synpunkt, icke behöfva tagas under närmare ompröfning. Utskottet har således ansett hvarje anledning saknas för det antagandet, att det viktiga syfte, som genom den af motionären ifrågasatta åtgärden skulle vinnas, låter sig realisera genom den nu fungerande tullkomitén, åtminstone inom begränsningen af de instruktioner, som för närvarande utstaka området för dess verksamhet, äfven om man skulle vilja helt och hållet lemna ur sigte, huruvida den mångsidiga fackkänedom, hvilken vid liknande undersökningar ur handelspolitisk synpunkt i andra länder städse tages i anspråk, är i den nuvarande komitén behörigen representerad.

I fråga om motionärens framställda förslag, med hänsyn till de åtgärder, som från representationens sida torde böra föregå afslutandet af någon ny handelstraktat med främmande makt, så torde Utskottet kunna inskränka sig till att blott erinra derom, att i afseende på lämpligheten

här af ingen egentlig meningsskiljaktighet röjde sig inom Andra Kammaren under den diskussion, som der fördes sistlidna riksdag om ett förslag med liknande syfte som det nu föreliggande.

På grund af hvad Utskottet nu här ofvan anført och i betraktande deraf, att en med sakförstånd och oveld genomförd undersökning af vårt lands näringslifs verkliga tillstånd för närvarande torde böra vara ett gemensamt önskningsmål för alla, utan afseende på skiljaktiga handelspolitiska åsikter, tillåter sig Utskottet hemställa,

att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, *såväl* det Kongl. Maj:t täcktes åt de för sådant ändamål lämpligaste personer uppdraga att snarast möjligt verkställa en omfattande och sorgfällig undersökning af våra hufvudsakliga näringars och industrigrenars nuvarande ställning och i sammanhang härmed afgifva yttrande, att för Riksdagen framläggas, i hvad mån en förändring i nu gällande tullsatser kan befinnas påkallad, för att genom väl afvägda införseltullar å ena sidan icke åt inhemska tillverkare bereda obehöriga fördelar på andra medborgares bekostnad, men dock å andra sidan betrygga åt producenter i vårt eget land möjligheten att genom arbetsskicklighet, flit och sparsamhet kunna framgångsrikt täfla med främmande länders tillverkare; *som ock* att, för så vidt afslutande af någon ny handelstraktat med främmande makt skulle ifrågakomma, innan sådant yttrande hunnit afgifvas, att utlåtande häröfver af ofvan ifrågasatta komiterade måtte varda infordradt och till Riksdagens pröfning hänskjutet, förrän nådig proposition angående godkännande af den tillämnade traktatens bestämmelser varder Riksdagen förelagd.

Stockholm den 9 Mars 1880.

På Utskottets vägnar:

VICTOR EKENMAN.

Reservation:

af Herrar *Herslow* och *Lindgren*, som ansågo Utskottets hemställan böra hafva följande lydelse:

Redan i September 1876 tillsattes af Kongl. Maj:t en komité med åliggande att »uppgöra förslag till de förändringar i gällande tullsats, hvilka af förhållandena kunna anses påkallade»; och i September 1879 blef samma komité med nya ledamöter ytterligare förstärkt. Dessförinnan hade, vid sistnämnde års riksmöte, Andra Kammararen beslutit, att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse anhålla, »det Kongl. Maj:t måtte uppdraga åt en komité af sakkunnige män, att dels anställa en omfattande och på undersökning af de särskilda förhållandena, med afseende å hvar och en af våra hufvudsakliga näringar och industrigrenar stödd utredning rörande verkningarne af den under senare tider gällande tullagstiftningen, och dels med ledning af de genom denna utredning ådagalagda förhållanden afgifva yttrande om och i hvad mån en förändring i nu gällande tullsats påkallas» — ett beslut, hvilket, om än på grund af Första Kammarens afslag ej föranledande till någon Riksdagens skrifvelse, likväl ej torde få anses hafva varit utan inflytande på Kongl. Maj:ts åtgärd att med nya ledamöter förstärka den redan befintliga tullkomitén.

Då, efter hvad här ofvan blifvit i Kammarens minne återkalladt, en komité med uppdrag att taga reda på befintliga förhållanden och efter dem afväga tullsatserna således redan finnes, och det i en för blott några månader sedan utvidgad och förstärkt form; då vidare Kammararen redan i fjor fattade det beslut, som den nu uppmanas att ånyo fatta; och då ett sådant upprepande, liksom det måste antagas varda gagnlöst, eftersom Första Kammararen den 21 sistlidne Februari tillbakavisat förslaget om en skrifvelse till Kongl. Maj:t i enahanda syfte, äfven måste anses öfverflödigt, åtminstone intilldess Kammararen hunnit något erfara om resultaten af den redan tillsatta komiténs arbeten, tillåter sig Utskottet hemställa,

att Herr Dahls föreliggande motion ej må till någon Kammarens åtgärd föranleda.»

1880

1880

1880

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1880.

1880